

Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi

Special Issue: Education, Environment, and Sustainable Development – Multidimensional Approaches and Scientific Research (15 October 2025)

Academic Journal of History and Idea

Derleme Makalesi | Review Article

Geliş tarihi | Received: 02.09.2025

Kabul tarihi | Accepted: 30.09.2025

Yayın tarihi | Published: 15.10.2025

İnci Adilzadə

<https://orcid.org/0009-0005-1916-1642>

Instructor, Nakhchivan State University, Faculty of Pedagogy, Department of Technology, inciadilzade@ndu.edu.az

Atıf Künyesi | Citation Info

Adilzadə, İ. (2025). Öğretmen Mesleki Gelişimi: Öğretim Yöntemleri ve Pratik Uygulamalar. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 12 (Special Issue: Education, Environment, and Sustainable Development – Multidimensional Approaches and Scientific Research), 72-78.

Öğretmen Mesleki Gelişimi: Öğretim Yöntemleri ve Pratik Uygulamalar

Öz

Modern çağda öğretmenlerin mesleki gelişimi, eğitim kalitesini artırmanın temel koşullarından biri olarak kabul edilmektedir. Eğitim sistemindeki değişimler, yeni müfredatların uygulanması, dijitalleşme ve 21. yüzyıl becerilerinin öğretime entegrasyonu, öğretmenlerin bilgi ve becerilerini sürekli olarak güncellemelerini gerektirmektedir. Bu bağlamda mesleki gelişim, yalnızca bir eğitim ya da seminerle sınırlı olmayıp, sürekli ve sistematik bir süreç olarak ele alınmaktadır. Öğretmenlerin mesleki gelişimi, modern eğitim sisteminin temel önceliklerinden biri olarak görülmektedir. Mesleki gelişimin, öğretmenlerin bilgi, beceri ve öğretim yeterliklerinin artırılması ile eğitim kalitesinin iyileştirilmesi açısından önemi vurgulanmaktadır. Makalede; kolaylaştırma, koçluk, mentorluk, yansıtıcı öğrenme, meslektaşça öğrenme ve etkinlik temelli yaklaşımlar dâhil olmak üzere çeşitli eğitim yöntemlerinin öğretmen gelişimindeki rolü incelenmektedir. Ayrıca, bu yöntemlerin gerçek eğitim ortamlarındaki pratik uygulamaları, avantajları ve karşılaşılan zorluklar analiz edilmektedir. Sonuç olarak, sürekli mesleki gelişim fırsatları sağlandığında öğretmenlerin yenilikçi öğrenme teknolojilerine uyum sağlayabilecekleri, öğrenci başarıları üzerinde olumlu etkiler oluşturabilecekleri ve öğretim faaliyetlerini sürekli olarak geliştirebilecekleri ifade edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Öğrenme, Yenilikçi, Öğretmen, Yöntem

Teacher Professional Development: Teaching Methods and Practical Applications

Abstract

In the modern era, teacher professional development is regarded as one of the fundamental conditions for improving the quality of education. Changes in educational systems, the implementation of new curricula, digitalization, and the integration of 21st-century skills into teaching require teachers to continuously update their knowledge and competencies. In this context, professional development is not limited to a single training or seminar but is considered a continuous and systematic process. Teacher professional development is recognized as a key priority of modern education systems. It is emphasized that professional development plays a critical role in enhancing teachers' knowledge, skills, and instructional

Copyright and License Statement

All publication and copyright of this article are held by the Journal of Academic History and Ideas / Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi. The article is made available by the journal as open access under the terms of the Creative Commons Attribution–NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>). Under this license, the article may be used, reproduced, and shared in any medium for non-commercial purposes, provided that proper scholarly attribution is given; however, the original content may not be altered, transformed, or used to create derivative works. The scientific, legal, and ethical responsibility for the content of the works published in the journal rests entirely with the author(s) of the article; the journal's editors and editorial board cannot be held responsible for this content. All requests concerning commercial reuse, translation, or republication of the article must be directed to the journal's editorial board at akademiktarihvedusunce@gmail.com.

competencies, thereby improving the overall quality of education. This article examines the role of various training methods—such as facilitation, coaching, mentoring, reflective learning, peer learning, and activity-based approaches—in teachers' professional growth. Moreover, the practical applications of these methods in real educational settings, along with their advantages and challenges, are analyzed. In conclusion, it is argued that when continuous professional development opportunities are provided, teachers are more likely to adapt to innovative learning technologies, positively influence student achievement, and continuously improve their instructional practices.

Keywords: Education, Learning, Innovation, Teacher, Method

Giriş

Okul kavramı ile birlikte önemi gün geçtikçe artan, eğitim-öğretim kavramları ile bütünleşmiş olan mesleki özellikleri kadar kişisel özellikleri öne çıkan kavram öğretmendir. Üstlendiği rol ve sorumlulukları çağa göre değişime uğrasa da her dönem ayrı bir değerdir öğretmen. Eğitim sisteminin başarısı, temelde sistemi işletecek olan öğretmenlerin niteliklerine bağlıdır (Kavcar, 1998). 21. yüzyılda eğitimin karşı karşıya olduğu temel görevlerden biri, öğrencileri yalnızca bilgiyle değil, aynı zamanda yaşam becerileriyle de donatmaktır. Bu görevin hayata geçirilmesinde asıl rol öğretmenlere düşmektedir. Ancak modern eğitim ortamı ve hızla değişen bilgi toplumu, öğretmenlerin yalnızca geleneksel bilgi ve deneyimle yetinmemelerini, sürekli gelişmelerini ve yeniliklere uyum sağlamalarını gerektirmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin mesleki gelişimi, günümüz eğitim sisteminde stratejik öneme sahip konulardan biri olarak kabul edilmektedir (Bayram, 2010). Mesleki gelişim, bir öğretmenin öğretim becerilerini, pedagojik bilgisini ve öğretim yöntemlerini geliştirmeyi amaçlayan bir dizi amaçlı faaliyettir. Bu süreç yalnızca resmi hizmet içi eğitim kurslarıyla değil, aynı zamanda koçluk, mentorluk, meslektaşlar arası iş birliği, eyleme dayalı öğrenme ve yansıtıcı analiz gibi modern yöntemlerle de zenginleştirilir. Bu yöntemler, bir öğretmenin yalnızca alanında uzman olarak gelişmesini değil, aynı zamanda değişen pedagojik yaklaşımlara göre derslerini planlayıp yönetmesini de sağlar (Əliyeva & Məmmədova, 2014). Bu makale, öğretmenlerin mesleki gelişimini sağlayan çeşitli eğitim yöntemlerinin kapsamlı bir analizini, bunların pratik uygulamalarını ve etkililiğini etkileyen faktörleri sunmaktadır. Amaç, bu alandaki mevcut deneyimleri özetlemek ve sürekli gelişim için etkili yollar göstermektir.

Mesleki gelişim, öğretmenlerin meslek hayatları boyunca edindikleri deneyimleri sürekli olarak değerlendirme, güncelleme ve geliştirme sürecidir. Bu gelişim sadece bilgi aktarmaya değil, aynı zamanda rehberlik, motivasyon, değerlendirme ve bireysel farklılıklara duyarlılık gibi çok yönlü rollerin benimsenmesine de olanak sağlar (Bayram, 2010).

Etkili bir mesleki gelişim süreci:

- Öğrenci başarısını artırır.

- Öğretmenlerin mesleki tatminini yükseltir.
- Okul kültürüne olumlu katkılar sağlar.
- Eğitim sisteminin kalitesini bütünsel olarak geliştirir.

Mesleki gelişimin temel unsurlarından biri, öğretmenlerin çağdaş öğretim yöntemlerini öğrenmeleri ve uygulamalarıdır. Geleneksel yöntemlerin yanı sıra aktif, öğrenci merkezli ve teknoloji destekli yöntemlerin kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır (Əliyeva & Məmmədova, 2014).

Başlıca öğretim yöntemleri:

- Anlatım (Doğrudan Öğretim): Bilginin öğretmen tarafından doğrudan aktarılması.
- Soru-Cevap: Öğrencilerin düşünmesini teşvik eden interaktif bir yaklaşım.
- Gruplarla Çalışma (İşbirlikli Öğrenme): Öğrencilerin ortak amaçlar doğrultusunda birlikte çalışmaları.
- Problem Temelli Öğrenme: Gerçek yaşamdan alınan problemlerle öğrenmeyi teşvik eder.
- Proje Tabanlı Öğrenme: Öğrencilerin uzun süreli projelerle bilgi ve becerilerini geliştirmesi.
- Ters Yüz Sınıf (Flipped Classroom): Öğrenmenin sınıf dışında başlatılması ve sınıf içinde pekiştirilmesi.

Öğretmen Mesleki Gelişiminin Niteliği ve Önemi

***Öğretmen Mesleki Gelişiminin Niteliği**

Öğretmen mesleki gelişimi, öğretmenin bilgi, beceri, tutum ve değerlerini sistematik biçimde güncellemesi sürecidir. Bu süreç; hizmet içi eğitimler, atölye çalışmaları, akademik seminerler, mesleki işbirliği grupları, çevrim içi öğrenme platformları, lisansüstü eğitimler ve eylem araştırmaları gibi birçok yöntemle gerçekleştirilebilir (Bayram, 2010). Niteliği yüksek bir mesleki gelişim süreci şu özellikleri taşımalıdır:

- İhtiyaca dayalı olmalı: Öğretmenlerin karşılaştığı gerçek sınıf problemlerini çözmeye yönelik tasarlanmalıdır.
- Süreklilik arz etmeli: Bir defalık değil, sürekli bir öğrenme süreci içermelidir.
- İşbirliğine dayalı olmalı: Meslektaşlar arası bilgi ve deneyim paylaşımı teşvik edilmelidir.
- Yansıtıcı düşünmeyi desteklemeli: Öğretmenlerin kendi uygulamalarını analiz etmelerine olanak sağlamalıdır.
- Uygulama temelli olmalı: Teorik bilginin sınıf içi pratiğe dönüştürülebileceği yollar sunmalıdır (Əliyeva & Məmmədova, 2014).

***Öğretmen Mesleki Gelişiminin Önemi**

Eğitimde kaliteyi artırmanın en etkili yollarından biri, öğretmenlerin sürekli mesleki gelişimlerini desteklemektir. Nitelikli öğretmenler, öğrencilere daha etkili öğrenme fırsatları sunarak eğitimde verimliliği yükseltir (Kavcar, 1998). Mesleki gelişim; öğretmenin pedagojik bilgi ve becerilerini güçlendirerek sınıf içi stratejilerini çeşitlendirir, böylece öğrenci başarısını doğrudan etkiler (Bayram, 2010). Ayrıca değişen teknolojiye uyum sağlamak, dijital araçları ve yenilikçi öğretim yöntemlerini etkili biçimde kullanmak da çağdaş mesleki gelişimin temel bir parçasıdır (Əliyeva & Məmmədova, 2014). Kendi gelişimini sürdüren öğretmen, mesleğine olan bağlılığını artırır ve daha yüksek düzeyde motivasyon ile tatmin yaşar. Bunun yanında öğretmen, bireyleri yalnızca akademik yönden değil, aynı zamanda etik, sosyal ve kültürel yönlerden de geliştirdiği için toplumun dönüşümünde önemli bir rol üstlenir (Kavcar, 1998).

Mesleki Gelişim İçin Eğitim Yöntemleri ve Eğitim Yöntemlerinin Pratik Uygulamaları

***Mesleki Gelişim İçin Eğitim Yöntemleri**

Toplumsal iyileşme ve gelişmenin sağlanmasında okullar önemli bir yer tutar. Okullarda verilen eğitimin niteliği ise öğretmen niteliklerinin iyileştirilmesi ile doğru orantılıdır. Nitelikli öğretmenler olmadan okulların başarısının yükseltilmesi, öğrencilerin kişisel gelişimi ve başarısının artırılması mümkün değildir. Bu nedenle, öğretmen yetiştiren kurumlara büyük sorumluluk düşmektedir. İstenilen nitelikte öğretmen yetiştirmek için belirli standartlara ihtiyaç vardır. Öğretmen yeterlikleri çalışmaları bu standartların belirlenmesi bakımından önemli bir yere sahiptir (Bayram, 2010). Bu bağlamda öğretmenlerin mesleki gelişimine hizmet eden bir dizi eğitim yöntemi bulunmaktadır. Bunlar şunlardır:

- **Koçluk ve mentorluk:** Daha deneyimli öğretmenlerin ya da uzmanların rehberliği ile yeni veya desteğe ihtiyaç duyan öğretmenlerin gelişiminin desteklenmesi.
- **Eylem araştırması:** Öğretmenin kendi öğretim uygulamalarını araştırarak sonuçlara dayalı olarak öğretimini iyileştirmesi.
- **Yansıtıcı yaklaşım:** Öğretmenlerin öğretim faaliyetlerini analiz etmesi, güçlü ve zayıf yönlerini belirlemesi ve buna göre gelişim stratejileri oluşturması.
- **İşbirlikçi öğrenme:** Öğretmenlerin ekip çalışmasıyla deneyimlerini paylaşımları ve birbirlerinden öğrenmeleri.
- **Seminerler, eğitimler, tazeleme kursları:** Resmî veya gayri resmî biçimlerde sürekli öğrenmeyi destekleyen uygulamalar.

Bu yöntemlerin etkililiği, pratik uygulamalarıyla doğrudan ilişkilidir. Eğitimin yalnızca teorik değil, aynı zamanda uygulamalı yönleri de kapsamı; ders örnekleri üzerinden yürütülmesi ve öğretmenlerin gerçek sınıf ortamında kullanabilecekleri beceriler geliştirmesi büyük önem taşır (Əliyeva & Məmmədova, 2014). Bu nedenle okul içi ve okullar arası deneyim paylaşımı, ders gözlemleri ve ortak projeler, mesleki gelişimin ayrılmaz parçalarıdır.

***Öğretim Yöntemlerinin Pratik Uygulamaları**

Bu bölüm, yukarıda belirtilen yöntemlerin okul ve öğretmen ortamlarında nasıl uygulandığını açıklamaktadır.

- **Okul içi uygulamalar:** Ders gözlemleri, pedagojik tartışmalar, ortak planlama toplantıları ve öğretmen kulüpleri aracılığıyla deneyim paylaşımı.
- **Okul dışı uygulamalar:** Eğitim konferansları, web seminerleri, uzaktan eğitim etkinlikleri ve uluslararası programlara katılım.
- **Temel koşullar:** İhtiyaca dayalı eğitim, uygulamaya yönelik tasarım, destekleyici okul ortamı ve liderlik teşviki.

Başarılı bir uygulama için öğretmen motivasyonu, zaman yönetimi ve teknik yeterlilik gibi faktörler belirleyicidir (Bayram, 2010). Ancak uygulamada, bu gelişim sürecini engelleyen çeşitli zorluklar gözlemlenmektedir: zaman eksikliği, motivasyon yetersizliği, teknolojik bilgi eksikliği, yönetim desteği azlığı ve kaynak kısıtlamaları. Buna rağmen, devlet kurumlarının ve sivil toplum kuruluşlarının öğretmenlerin mesleki gelişimine sağladığı destek, uluslararası deneyimlerin ülkemizde uygulanması için gerekli koşulları oluşturmaktadır (Bayram, 2010). Pedagojik etkinliğin başarısı için her öğretmenin doğa ve toplum hakkında derin bir bilgiye, yüksek özgüvene ve bazı temel niteliklere sahip olması gerekir. Bu nitelikler; öğretmenin alanında derin bilgiye sahip olması, biliş teorisi ve pedagojik bilim hakkında güçlü bilgi birikimi geliştirmesi, farklı kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya koyabilmesi ve öğrencileri harekete geçirmek için çeşitli öğretim yöntemlerini etkin biçimde kullanabilmesidir (Əliyeva & Məmmədova, 2014). Öğretmenlerin mesleki gelişimi, eğitim sisteminin dinamizmini korumak açısından vazgeçilmezdir. Yalnızca sürekli öğrenen ve yeniliklere açık bir öğretmen, öğrencilerinde yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme ve bağımsız öğrenme becerilerini geliştirebilir. Bu nedenle, öğretmenlerin mesleki gelişimine yönelik eğitimler sistematik, sürekli ve ihtiyaçlara uygun biçimde yürütülmelidir (Bayram, 2010). Öğretmenlik mesleğinde yürütülen mesleki gelişim çalışmalarına örnek olarak “Öğretmenin Sınırı Yok” projesi gösterilebilir. Bu proje, Millî Eğitim Bakanlığı ile Garanti Bankası/Öğretmen Akademisi Vakfı (ÖRAV) iş birliğiyle yürütülmektedir. Öğretmenlik alanına

katkı sağlayan bir diğer uygulama ise “Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Öğretmenler Portalı”dır. Bu portal, öğretmenlere doğrudan uygulanabilir etkinlikler sunarak mesleki gelişime somut katkılar sağlamaktadır (Bayram, 2010).

Sonuç

Öğretmenlerin mesleki gelişimi, eğitimin kalitesini doğrudan etkileyen temel unsurlardan biridir. Bu gelişim süreci yalnızca bilgi güncellemeyi değil, aynı zamanda etkili öğretim yöntemlerini tanıma, çağdaş yaklaşımları uygulama ve sınıf içi etkileşimi artıracak stratejiler geliştirmeyi de kapsar. Makalede ele alınan öğretim yöntemleri ve pratik uygulamalar, öğretmenlerin hem teorik hem de uygulamalı anlamda donanımlı bireyler olmalarını desteklemektedir. Etkin öğretim, öğrenci merkezli yaklaşım ve teknoloji entegrasyonu gibi modern öğretim tekniklerinin mesleki gelişim süreçlerine dahil edilmesi, öğretmenlerin değişen eğitim ihtiyaçlarına uyum sağlamasını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca sürekli mesleki gelişim anlayışı, öğretmenlerin yeniliklere açık, eleştirel düşünebilen ve öğrenmeyi yaşam boyu sürdüren bireyler olmalarını sağlar. Bu bağlamda, mesleki gelişim programlarının ihtiyaç analizlerine dayalı olarak planlanması ve öğretmenlerin aktif katılımını teşvik edecek şekilde yapılandırılması önem arz etmektedir. Uygulamalı eğitimler, atölye çalışmaları, sınıf içi gözlem ve geri bildirim mekanizmaları gibi etkileşimli yöntemler, öğretmenlerin pedagojik becerilerini pekiştirmede etkili araçlar olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, meslektaşlar arası iş birliğine dayalı öğrenme topluluklarının oluşturulması, öğretmenlerin deneyim paylaşımı yoluyla profesyonel gelişimlerini desteklemektedir. Özellikle dijital teknolojilerin eğitime entegrasyonu ile birlikte öğretmenlerin dijital pedagojik yeterliliklerini geliştirmeleri, günümüz eğitim ortamlarının dinamiklerine uyum sağlamaları açısından elzem hale gelmiştir. Bu doğrultuda, mesleki gelişim programlarının içeriğinde dijital araçların etkili kullanımına yönelik uygulamalara yer verilmesi, öğretmenlerin hem bireysel hem de kurumsal düzeyde dönüşüme liderlik etmelerini kolaylaştıracaktır. Sonuç olarak, öğretmenlerin mesleki gelişimi planlı, sürdürülebilir ve ihtiyaç odaklı bir biçimde desteklenmeli; bu süreçte öğretim yöntemlerinin çeşitliliği ve pratik uygulamalar ön planda tutulmalıdır. Böylelikle hem öğretmenlerin mesleki tatmini hem de öğrencilerin öğrenme başarısı önemli ölçüde artacaktır. Öğretmenlerin mesleki gelişimi süreklilik arz eden, çok boyutlu ve dinamik bir süreçtir. Bu sürecin etkili biçimde yürütülmesi, yalnızca öğretmenlerin mesleki tatminini ve özgüvenini artırmakla kalmaz, aynı zamanda öğrenci öğrenmesini doğrudan etkileyerek eğitim sisteminin genel kalitesinin yükseltilmesine katkı sunar. Bu nedenle, öğretmen

eğitime yönelik politikaların bütüncül, bilimsel temelli ve sürdürülebilir yaklaşımlar doğrultusunda geliştirilmesi bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kaynaklar

Kavcar, C , (1998). *Edebiyat ve Güzel Sanatlar Eğitimi. Türkiye 'de Eğitim Yönetimi*. Kültür Koleji Eğitim Vakfı Yayını

Əliyeva, F. A., & Məmmədova, Ü. R. (2014). *Müasir təlim texnologiyaları*. MBM.

Bayram, D. (2010). *Türkiye, ABD, Japonya, İngiltere ve Avustralya 'da fen ve fizik öğretmenlerine yönelik mesleki gelişim programlarının karşılaştırılması* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ankara Üniversitesi.

Telif ve Lisans Bildirimi

Bu makalenin tüm yayın ve telif hakları Journal of Academic History and Ideas / Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi'ne aittir. Makale, dergi tarafından Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY-NC 4.0) kapsamında açık erişimli olarak sunulmaktadır (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>). Bu lisans kapsamında, makale uygun bilimsel atıf yapılması koşuluyla ve yalnızca ticari olmayan amaçlarla her türlü ortamda kullanılabilir, çoğaltılabilir ve paylaşılabılır; ancak orijinal içeriğin değiştirilmesi, dönüştürülmesi veya üzerinde türev eser üretilmesi kesinlikle yasaktır. Dergide yayımlanan çalışmaların bilimsel, hukuki ve etik sorumluluğu tamamen makale yazar(lar)ına aittir; dergi editörleri ve yayın kurulu bu içerik nedeniyle sorumlu tutulamaz. Makalenin ticari yeniden kullanımı, çeviri veya yeniden yayımlanmasına ilişkin tüm talepler, derginin editör kuruluna akademiktarihvedusunce@gmail.com adresi üzerinden iletilmelidir.